

Wat een prachtige vogels zijn het toch: hierboven de koolmees vlak voor hij, of is het toch een zij, landt op een pot vogelpindakaas met maden. Hieronder een pimpelmees met felblauwe pet. Een echte acrobaat die veel luizen en insecten eet.

Stropdassen vliegen door de tuin

Op ons tuinpark vliegt van alles rond. Neem het roodborstje: heeft niet elke tuin een eigen exemplaar? Veel tuinders dragen vogels een warm hart toe en hebben nestkastjes in hun tuin hangen. Erik vertelt ons waarom je vogels best mag bijvoeren, en deelt zijn kennis over kool- en pimpelmezen.

TEKST ERIK HOOIJBERG

BEELD: PRIVÉCOLLECTIE EN INTERNET

Heb jij het ook gemist? Afgelopen januari was het weer zover. En toch gemist? Velen waren erbij en hebben hun waarnemingen doorgegeven. In ons postcodegebied (1066) staat dit jaar de koolmees op nummer 1 met 64 waarnemingen. Gevolgd door merel (50 stuks), roodborst (42 stuks), pimpelmees (39 stuks) en de kauw (37 stuks). Op grotere afstand gevolgd door de vink, halsbandparkiet, stormmeeuw, ekster en houtduif. Landelijk gezien staat de mus op nummer 1, gevolgd door koolmees, merel, kauw, pimpelmees, vink, Turkse tortel, houtduif, spreeuw en roodborst.

Tuinvogeltelling

Ik heb het natuurlijk over de 'nationale tuinvogeltelling' die wordt georganiseerd door de Vogelbescherming. Ieder jaar kun je daaraan meedoen; deze telling

levert een schat aan gegevens op. Gelukkig waren er veel mezen te zien.

Op onze tuin op Ons Buiten zien we momenteel meer pimpelmezen dan koolmezen. Die stormmeeuwen zijn natuurlijk bij de Oeverlanden gezien. Een prachtig gebied, waar we in de kerstvakantie nog twee ijsvogels hebben zien vliegen. Er was inderdaad deze winter ook ijs, maar gelukkig was er rond de Nieuwe Meer nog voldoende open water voor ze te vinden. De ijsvogel is een prachtig diertje, maar het geluid dat ze produceren is een mager en schel geschreeuw. Geef mij het roodborstje maar, wat kan dat mooi zingen. En wat laat het zich mooi bekijken met zijn malle grote ogen.

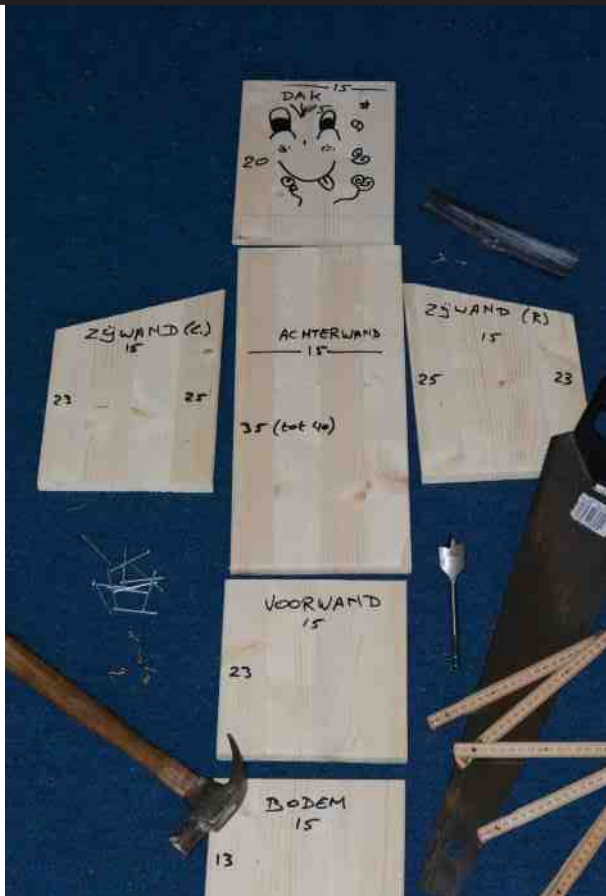
Pleisterplaats en broedgebied

Stadsparken en volkstuintuinen zijn belangrijke pleisterplaatsen voor vogels en andere dieren.

Stadsecologen kunnen ons mooie staaltjes vertellen, maar we zien zelf natuurlijk ook veel. Als je wat wilt doen voor de vogels, dan zou je kunnen beginnen met soorten waarvan we weten dat ze op ons tuinpark zijn. Momenteel is het nog koud en er is weinig te eten. Je kunt bijvoorbeeld een voeder-tafel beginnen of een voedersilo. Ik ken mensen die daartegen zijn, omdat ze denken dat er voldoende voedsel te vinden is. Dat is helaas niet het geval. Bij voldoende voer zouden we veel meer sterke en gezonde vogels hebben. Maar er is op allerlei gebied een tekort: te weinig voedsel in de winter en het voorjaar, te weinig geschikte nestgelegenheden, te weinig rust. En daar kunnen we wat aan doen.

Pindaslingers en vetbollen

De meeste mensen houden op met bijvoeren als het voorjaar zich aandient. Dat is jammer. De vogels die de winter bijna hebben

overleefd, vinden in het vroege voorjaar nog onvoldoende van hun gading. Blijf dus doorgaan met bijvoeren. Maar geef niet meer dan de vogels nodig hebben; het moet bijvoeren blijven. Geef vooral geen gezouten of bewerkt voedsel. Vetbollen zelf maken is leuk, maar gebruik daarvoor vooral niet het gestolde vet van spekjes - veel te zout.

GEEF VOORAL GEEN GEZOUTEN OF BEWERKT VOEDSEL

Pinda's uit een houder van gaas of uit een pindaslinger worden zeer gewaardeerd. Pindakaas is eigenlijk ook weer te zout. Gebruik dan liever vogelpindakaas met lekkere maden of meelwormen.

Voer vaak en weinig, want overtollig voer beschimmelt of trekt ratten aan. En zorg voor een goede hygiëne door de voedertafel of silo's af en toe echt

schoon te maken. Zoek vooral ook een plek waar de vogels rustig kunnen foerageren, zonder ten prooi te vallen aan een sperwer of een verwilderde kat. Observeer de vogels; hebben ze een favoriete aanvliegroute of maken ze vaak gebruik van bepaalde takken, voordat ze bij het voer landen om iets mee te pikken? Soms helpt het om een voeder-silo te verplaatsen. Je zult zien dat er een band ontstaat tussen jou en de vogels. Ik kan het me niet permitteren op mijn tuin te komen zonder de vogels wat bij te voeren. Ze wachten me kwetterend op in de bomen als ze me zien langsfietsen. Maar goed, het kan verkeren. Voor de koolmees bijvoorbeeld was het afgelopen seizoen een ramp. Te nat en te koud en op het moment dat de jongen gevoerd moesten worden, waren er onvoldoende rupsen. Het luistert soms heel nauw.

Wat weet jij van....

'Wat weet jij van...' is een vraag

die een hakkende voormalig journaallezer tegenwoordig stelt in een kennisquiz op televisie. Wat weet jij bijvoorbeeld van 'vliegende stropdassen'? Wie kent hem niet, de koolmees. Het is een prachtige vogel met gele veren, witte en zwarte accenten. Het is de grootste mees die we in Nederland hebben. Het is een vrij brutale vogel die acrobatische toeren kan uithalen op een pindaslinger of een opgehangen vetbol. De koolmees is een standvogel en dus het gehele jaar te zien. Koolmezen broeden van eind april tot in juli en leggen zes tot twaalf witte eieren die roodbruine stippen dragen. Regelmatig hebben ze zelfs twee broedsels per seizoen. De broedduur is ongeveer twee weken. Het zijn holenbroeders, en ze zijn heel tevreden met een nestkastje (vliegkat ter grootte van een 2 euromunt, of 28 mm). Het zijn insecteneters die ook graag de voedertafel bezoeken.

Beide geslachten hebben karak-

teristieke witte wangen op een overigens zwarte kop. Verder hebben ze een zwarte borststreep die bij het mannetje tot over de buik loopt, vandaar de naam 'vliegende stropdas'. Bij het vrouwtje loopt die streep overigens minder ver door en is deze vaak wat vlekkeriger. Het vrouwtje is ook wat matter van kleur.

Telefoon, telefoon

De pimpelmees is een stukje kleiner dan de koolmees, maar minstens zo acrobatisch. In het voorjaar maken pimpelmezen heldere telefoongeluidjes; daaraan kun je ze herkennen. Het lijken wat vriendelijker vogels dan de koolmees. Ze hebben een blauwe 'pet' en een geel/blauw verenkleed. De pet is bij het mannetje feller blauw dan bij het vrouwtje. Het zijn holenbroeders, die graag in nestkasten broeden. Om koolmezen buiten de kast te houden, moet het vlieggat kleiner zijn (vlieggat ter grootte van een 1 euromunt, of 25 mm). Ze leg-

gen zeven tot twaalf of soms wel veertien eieren: wit met vooral aan de bolle kant roodbruine stippen. Ook dit zijn insecteneters die de voedersilo's graag bezoeken. Pimpelmezen eten graag luizen die ze van de dunste takjes kunnen wegvangen. Beide mezensoorten broeden graag in nestkasten die je overigens heel goed zelf kunt maken. Hang er eens een op, het is nog niet te laat in het seizoen. Ik ben benieuwd of de mezen komen broeden.

groen@ons-buiten.nl

Bronnen: vogelbescherming.nl, tuinvogeltelling.nl, Zien is kennen! van Nol Binsbergen en mr. D. Mooij, uitgave 1937, de Vogelontdekgids van Nico de Haan en Elwin van der Kolk, uitgave 2008 en Diervriendelijk tuinieren van Adrian Thomas, uitgave 2014. Illustraties: natuur-wereld.be; gefladder.nl; zendenbosch.nl; horta.nl; zoom.nl.

Van links naar rechts: Uitgaande van een plank van 15 centimeter breed, maak je zo je eigen kast. Let op! De grootte van het vlieggat bepaalt wie er naar binnen kan gaan: 25-28 mm voor een pimpelmees en 28-32 mm voor de koolmees. Maak een scharnier van een stukje oude binnenband om regenlekage te voorkomen. Richt het vlieggat naar noord tot oost. Wie weet is dit het resultaat: eieren en later jongen van een paartje koolmezen.